

Asia: VN/20307/2025

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä työkyvyttömyyseläkkeen ja työansioden yhteensovittamista koskevaksi lainsäädännöksi (ns. joustomalli)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

STTK pitää tavoitetta parantaa osatyökyvyttömyyseläkkeellä ja täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä olevien palkan ja eläkkeen yhteensovittamista hyvänä. Mallia on haettu usean hallituskauden ajan ja STTK pitää tärkeänä, että asiaa viedään eteenpäin. Ehdotettu malli on monilta osin kannatettava.

Malli on sinänsä selkeä ja ymmärrettävä. Käytännössä malli edellyttää kuitenkin toimeenpanossa ennakkollista viestintää, jotta eläkkeensaaja kykenee ennakoimaan työskentelyn taloudelliset vaikutukset. On tärkeää luoda menettelyt, joilla eläkkeensaaja saisi ylityksestä hyvissä ajoin tiedon.

On myönteistä, että eläkettä vähennetään vain suojaosan ylittävältä osalta ja suojaosaan tehtäisiin kertakorotus. On myös hyvä, että eläkepäätöksen jälkeisiä kahden kuukauden työansioita tai omaishoidon palkkioita ei huomioida, eikä yhteensovitusta tehdä kuntoutusetuuksien ajalta. Jatkovalmistelussa tulisi pohtia myös luottamushenkilöiden palkkioiden jättämistä yhteensovituksen ulkopuolelle. Tämä tukisi kansalaisten osallistumista yhteiskunnalliseen päätöksentekoon tasavertaisesti.

Ehdotetun mallin ns. joustosumma on liian vähäinen. Se ei mahdollista riittävästi esimerkiksi palkankorotusten huomioimista, työuralla etenemistä tai pidempää työkokeilua. Joustosumman tulisi olla 3–4 kertainen, jotta se toisi saman vaikutuksen nykyisen mallin kanssa (ns. lepäämäänjättämislaki). Suurempaa joustosummaa puoltaisi myös se, että ehdotus säästäisi eläkemenoa, joka ei ollut valmistelun tarkoituksena. Ehdotettu malli merkitsee erityisesti täysissä työkyvyttömyyseläkkeissä nykytilaan nähden ansaintatason alenemista, mikä voi heikentää kannusteita ja mahdollisuuksia työskentelyyn. Myöskään eläkkeen lepäämään jättäminen ei olisi enää mahdollista.

STTK kiinnittää huomiota myös siihen, että eläke voi lakata jo sangen pienillä joustosumman yhtäjaksoisilla ylityksillä ja se voi aiheuttaa tilanteita, joissa tosiasiallisesti työkyvytön henkilö menettää osa- tai täyden työkyvyttömyyseläkkeensä, vaikka hänen työkyvyssään ei ole tapahtunut muutosta. Tätä tulisi vielä arvioida uudelleen. Tilanteissa, joissa suojaosan yhtäjaksoinen ylitys johtaa eläkeoikeuden muuttumiseen, ratkaisun tulisi perustua myös ajantasaiseen työkyvyn kokonaisharkintaan eikä yksinomaan ansiotason tarkasteluun.

Koskela Samppa
STTK ry.